

Gezamenlijke reactie Aanbieders op consultatie Wetsvoorstel Dataretentie

Inleiding

De onder 2.6 van de Memorie van Toelichting (verder: 'MvT') bij het wetsvoorstel bewaarplicht telecommunicatiegegevens (hierna: 'Wetsvoorstel') bedoelde aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken en openbare telecommunicatiediensten (verder: 'Aanbieders') willen via deze gezamenlijke reactie hun bezorgdheid uitspreken over het wetsvoorstel.

De Aanbieders huldigen de navolgende standpunten:

1. Het huidige voorliggende Wetsvoorstel biedt onvoldoende duidelijkheid over de reikwijdte van de toekomstige verplichtingen van de Aanbieders. Dit is het gevolg van (i) de beoogde afwijking van het wetsvoorstel van de richtlijn en het ontbreken van de invulling van de in het Wetsvoorstel voorziene Algemene Maatregelen van Bestuur (verder: 'AMvB's'). In deze AMvB's worden de werkelijke verplichtingen van de Aanbieders voorzien, (ii) de ongefundeerde verlenging van de bewaartermijn van 12 maanden naar 18 maanden en (iii) het ontbreken van adequaat toezicht op en evaluatie van de implementatie van de wet;
2. De met het Wetsvoorstel samenhangende lasten moeten worden gedragen door de overheid en niet door de Aanbieders. De minister hanteert onjuiste en onvolledige argumenten om deze lasten bij de Aanbieders te leggen;
3. De minister dient de verhouding tussen het Wetsvoorstel en de wet bescherming persoonsgegevens (WBP) verder uit te werken in de MvT om te voorkomen dat de uitoefening van privacyrechten van eindgebruikers leidt tot een disproportionele impact op de bedrijfsvoering van de Aanbieders en een onzekere rechtspositie van de Aanbieders onder de WBP.

Deze standpunten worden hieronder verder uitgewerkt.

Onzekere situatie aanbieders

Het Wetsvoorstel en de MvT geven op dit moment geen zicht op de werkelijke verplichtingen voor de Aanbieders. De parlementaire controle bij de invoering van deze omstreden maatregel ziet dus slechts op een abstract wettelijk kader en niet op de werkelijke impact op zowel de privacy van burgers als op de kosten van sector.

Hieronder geven wij aan waardoor deze onzekere situatie is ontstaan. Allereerst bespreken wij de nog vast te stellen AMvB's. Waarbij wij tevens aangeven dat het wetsvoorstel meer omvattend is dan de Richtlijn 2006/24/EG (verder: 'Richtlijn'). Ten tweede komt de

onverwachte en ongefundeerde wijziging van de bewaartermijn aan de orde. Tot slot sluiten we dit onderdeel af met onze visie op evaluatie en toezicht op de uitvoering van de implementatie van de wet.

Algemene Maatregelen van Bestuur

De implementatie van de feitelijke bewaarplicht zal worden vastgelegd in drie, nog vast te stellen AMvB's.

Deze AMvB's betreffen:

- § de te bewaren gegevens;
- § de wijze waarop de gegevens beschikbaar moeten worden gehouden en moet worden voldaan aan een vordering of verzoek;
- § de beveiligingsmaatregelen.

In deze AMvB's wordt een belangrijk gedeelte van de werkelijke verplichtingen van de Aanbieders opgenomen. Hierdoor is het op dit moment voor de Aanbieders onmogelijk om de impact op hun bedrijfsvoering vast te stellen. Hoewel de feitelijke verplichtingen en de impact hiervan op onze ondernemingen in deze fase niet wordt geconsulteerd, gaan we hieronder op een aantal belangrijke punten nader in.

Te bewaren gegevens

In de AMvB's zal duidelijk, eenduidig en gedetailleerd vermeld moeten worden welke gegevens er moeten worden opgeslagen. Hiermee wordt voorkomen dat er interpretatieverschillen bestaan wanneer de Aanbieders starten met de aanpassingen aan hun systemen voor het ontsluiten van de vereiste gegevens. Daarnaast wordt er in de MvT aangegeven dat de set van te bewaren gegevens in de AMvB's uitgebreider zal zijn dan die uit de Richtlijn. Wij zijn van mening dat nationale wetgeving niet zondermeer een zwaardere verplichting mag opleggen dan uit de Richtlijn voortvloeit. Wanneer de Nederlandse wetgever dit wel wil doen, zal deze uitbreiding binnen het kader van de Privacyrichtlijn en de Elektronische communicatierichtlijn moeten blijven. Deze richtlijnen stellen immers zwaardere eisen aan het bewaren van gegevens.

Wij zullen dat met een voorbeeld illustreren:

In afwijking van de Richtlijn is in de MvT aangegeven dat ook de locatiegegevens die na aanvang van de communicatie worden gegenereerd, moeten worden bewaard. In dit geval stelt de Richtlijn dat artikel 15 lid 1 van Richtlijn 2002/58 (richtlijn privacy en elektronische communicatie) onverkort van toepassing blijft. Op grond van dit artikel dient de voorgenomen bewaarverplichting voor de extra gegevens te voldoen aan de eisen van artikel 8 lid 2 EVRM. Dit artikel stelt ondermeer dat de retentie noodzakelijk dient te zijn ter voorkoming van strafbare feiten. Het "noodzaak" criterium wordt in de rechtspraak

ingevuld aan de hand van de beginsel van proportionaliteit en subsidiariteit. Of de retentie noodzakelijk is moet worden bepaald voor zowel de soort gegevens als de bewaarperiode. Hierbij moet aandacht worden geschonken aan de expliciete noodzaak van de beschikbaarheid van deze gegevens voor de behoeftestellers. De huidige argumentatie van de minister in de MvT is daartoe onvoldoende.

De minister stelt dat locatiegegevens gedurende de communicatie op grond van artikel 13.4 lid 2 Telecommunicatiewet jo artikel 7 onder c van het Besluit bijzondere vergaring nummergegevens telecommunicatie (verder: 'Besluit') al moeten worden vastgehouden voor een periode van 3 maanden door een aanbieder. Omdat het doel van deze retentie – het door middel van een bestandsanalyse kunnen verstrekken van de gegevens bedoeld in lid 1 van artikel 13.4 Telecommunicatiewet – gelijksoortig is aan het doel van de Richtlijn kan volgens de minister worden volstaan met een verruiming van de bewaartermijn voor dit soort gegevens van 3 naar 18 maanden. De toets van artikel 8 lid 2 EVRM ligt dan besloten in het Besluit ¹.

De argumentatie van de minister is echter niet correct. Locatiegegevens gedurende de communicatie hoeven op grond van het Besluit niet bewaard te worden. Deze gegevens vallen buiten het bereik van artikel 7 van het Besluit. Tevens geldt dat een aanbieder alleen die gegevens hoeft te bewaren die hij verwerkt (zie artikel 13.4 lid 2 Telecommunicatiewet en de toelichting op artikel 7 van het Besluit). Het Besluit laat in de toelichting ook expliciet de mogelijkheid open dat een aanbieder niet kan voldoen aan een vordering ex. artikel 13.4 lid 2 Telecommunicatiewet indien een aanbieder de door de behoeftesteller verstrekte locatie van de vermeende beller niet kan herleiden in zijn bestand. Uitgaande van deze beperkingen hoeven de meeste aanbieders alleen de mastgegevens te bewaren van de mast waarop de communicatie is gestart.

De wijze van beschikbaar houden van gegevens en voldoen aan vordering of verzoek

In de MvT wordt aangegeven dat het uit het door Verdonck, Klooster & Associates B.V. (verder 'VKA') verrichtte onderzoek, waarbij zowel de Aanbieders als afgevaardigden van de betrokken ministeries in deelnamen, gevolgdde rapport: "Naar de nationale implementatie van de Europese richtlijn dataretentie" (verder: 'VKA-rapport'), op dit moment onvoldoende houvast biedt om tot een definitieve keuze te komen voor één van de verschillende implementatieopties. Om die reden, en omdat alleen de gekozen optie binnen de implementatietermijn gerealiseerd kan worden, wordt er in het Wetsvoorstel voor gekozen om uit te gaan van de bestaande situatie bij aanbieders, te weten een

¹ Het Besluit blijft overigens op grond van de voorgestelde wet onverkort gehandhaafd (zie artikel III).

decentrale opslag. De MvT sluit echter niet uit dat, wanneer aanbieders, en dus ook de Aanbieders, deze wijze van opslag in hun bedrijfsprocessen hebben geïmplementeerd, zij geconfronteerd worden met nieuwe investeringsverplichtingen omdat alsnog voor een andere optie zal worden gekozen.

Naast het bovenstaande is er in de begeleidingscommissie van het door VKA verrichte onderzoek gesproken over de wens van de behoeftestellers om op termijn te komen tot een geautomatiseerde uitlezing van de verschillende decentrale databases. Hoewel wij deze wens begrijpen, kleven daaraan niet te onderschatten bezwaren.

Het geautomatiseerd opvragen impliceert dat de data bij aanbieders gecorreleerd zijn opgeslagen. Oftewel dat de vele gegevens uit meerdere databases dagelijks via een automatisch proces aan elkaar moeten worden gekoppeld en vervolgens worden opgeslagen. Slechts weinigen zijn ermee bekend dat het combineren van gegevens uit meerdere databanken om te komen tot een verantwoorde koppeling tussen 'IP-adres' en NAW een complexe zaak is. Niet alleen introduceert een massaproces van gecorreleerde opslag het risico op onverantwoord groot aantal als ook grote en daarmee onwenselijke fouten in het proces van opslag, maar tevens neemt de kans op misbruik bij een dergelijke gecorreleerde opslag toe. Redenen om, anders dan in het VKA-rapport, wel degelijk een onderscheid te maken tussen de effecten van gecorreleerde en ongecorreleerde opslag van gegevens, met een duidelijke voorkeur voor ongecorreleerde opslag. Aanbieders dienen de gegevens pas te correleren op het moment zij van de behoeftestellers een specifiek bevel tot het verstrekken van gegevens krijgen en niet eerder dan dat moment.

Beveiliging en vernietiging

De Aanbieders onderschrijven dat de opgeslagen klantgegevens dienen te worden beveiligd. In de ruwe vorm is de aard van deze gegevens echter dusdanig dat er geen hoge risicoclassificatie gerechtvaardigd is, waarop speciale eisen van beveiliging van toepassing zijn. Uitsluitend wanneer de gegevens bewerkt worden en vooral indien er selecties worden gemaakt van klanten, dan pas is er sprake van een 'toegevoegde waarde' en daarmee een toename van de risicoclassificatie en het daarbij behorende niveau van beveiliging.

In de MvT wordt er naast eisen aan beveiliging, aangegeven dat er maatregelen genomen moeten worden om de gegevens na de bewaartermijn te vernietigen. In de MvT staat vermeld dat er aansluiting gezocht wordt bij de reeds bestaande regelgeving over het opslaan van verkeersgegevens. Uit de artikelen 11.5 en 11.5a Telecommunicatiewet vloeit echter slechts voort dat de gegevens geanonimiseerd moeten worden wanneer ze niet

langer voor de limitatief beschreven bedrijfsdoeleinden worden verwerkt. De in het Wetsvoorstel voorgestelde verplichting verplicht aanbieders de gegevens te vernietigen na de voorgeschreven bewaartermijn en gaat dus verder dan de huidige verplichting die aanbieders als verantwoordelijke van deze gegevens hebben. Er moet dus ook op dit punt aansluiting worden gezocht bij de artikelen uit hoofdstuk 11 van de Telecommunicatiewet. De verplichting van aanbieders kan niet verder gaan dan tot het anonimiseren van de gegevens.

Kortom

Het huidige Wetsvoorstel leidt tot grote onzekerheid voor aanbieders. Doordat de feitelijke verplichtingen zullen worden neergelegd in AMvB's en deze niet zijn meegenomen in deze consultatie, is het niet mogelijk om inhoudelijk te reageren op de verplichtingen waarmee aanbieders zullen worden geconfronteerd. Onze zorg richt zich met name op de wijzigingen binnen onze bedrijfsprocessen en de daarbij horende investeringsomvang.

Bewaartermijn

Ten tweede wijzen wij u, om onze zorg over de onzekerheid waarmee we geconfronteerd worden te illustreren, op het volgende:

Ten tijde van de het onderzoek door VKA is steeds gesproken over een bewaartermijn van 12 maanden zowel voor telefonie als voor internet. In het op 11 december 2006 beschikbaar gekomen Wetsvoorstel werden wij onverwacht geconfronteerd met de verlenging van deze termijn naar 18 maanden. In de MvT wordt op dit punt een onvoldoende onderbouwde afweging gegeven en bovendien beargumenteerd met tegenstrijdige argumenten. Enerzijds constateert de wetgever dat een bewaartermijn langer dan 2 jaar niet in evenwicht kan zijn met de consequenties voor de persoonlijke levenssfeer, de lasten voor aanbieders en de behoeften van de opsporingsdiensten. Anderzijds constateert de wetgever dat andere lidstaten een langere bewaartermijn dan 2 jaar hanteren. Op basis hiervan wordt vervolgens beargumenteerd de bewaartermijn te verhogen naar 18 maanden

Er wordt tevens door de wetgever voorbij gegaan aan een uitspraak van de Europees privacytoezichthouder Hustinx, die aangaf dat 'bewaartermijnen die langer zijn dan de voorgestelde 6 en 12 maanden "niet acceptabel" zijn'².

Daarnaast verwijzen wij u in dit kader ook naar het rapport van de 'artikel 29 werkgroep' van de Europese Unie, waarin wordt geconcludeerd dat de noodzaak van de maatregel niet

² Zie webwereld, 26 september 2005, 15:44 en het advies dat kan worden teruggevonden op: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/nl/oj/2005/c_298/c_29820051129nl00010012.pdf

'kristalhelder' is aangetoond en dat minder ingrijpende maatregelen, zoals het bevroren van verkeersgegevens van specifieke personen mogelijk hetzelfde doel dienen ³.

De minister onderbouwt de noodzaak voor de langere termijn tenslotte met name door het rapport van de Erasmus universiteit "*Wie wat bewaart die heeft wat*". Anders dan de minister kennelijk meent, toont dit rapport onvoldoende de noodzaak voor de verlengde termijn aan. De Aanbieders verwijzen hiertoe naar de uitdrukkelijke conclusie van de onderzoekers dat hun onderzoek op geen enkele wijze antwoord geeft op de vraag of de bewaarplicht ook daadwerkelijk invoering verdient. Evenmin kunnen de onderzoekers bevestigen dat historische verkeersgegevens van direct of indirect belang bij het bewijs in strafzaken zijn geweest. Tenslotte geven zij aan dat het antwoord op de vraag of strafprocessen anders zouden zijn gelopen indien over historische verkeersgegevens zou zijn beschikt in ieder geval deels speculatief is ⁴. Samengevat houdt deze conclusie naar de mening van de Aanbieders in dat het rapport niet meer inhoudt dat het "boodschappenlijstje" van de behoeftestellers. Een boodschappenlijstje is onvoldoende onderbouwing voor de noodzaak van een langere bewaartermijn.

Samengevat kan een langere bewaartermijn alleen dan worden gerechtvaardigd indien de noodzaak hiertoe zorgvuldig is getoetst op basis van de criteria die zijn gesteld door artikel 8 lid 2 EVRM. De enkele constatering dat door de verlengde termijn meer relevante informatie ter beschikking komt is daartoe onvoldoende. Nut staat naar onze mening niet zondermeer gelijk aan noodzaak. Vooralnog is de onderbouwing voor de voorgestelde bewaartermijn volstrekt onvoldoende.

Evaluatie en toezicht

In tegenstelling tot de in de Richtlijn opgenomen evaluatie ontbreekt dit instrument in dit Wetsvoorstel in zijn geheel. De feitelijke verplichting wordt op een lager regelgevingsniveau, in de AMvB's, vastgelegd, waardoor elke parlementaire goedkeuring en consultatie van aanbieders vooraf ontbreekt. Een nationale evaluatie van de wijze waarop vorm gegeven wordt aan de verplichtingen die uit de Richtlijn voortvloeien, lijkt daarmee noodzakelijk. Het toezichthoudende kader is benoemd, maar wat ontbreekt, is een overleg en escalatie-instrument voor aanbieders. Omdat met de invulling van de bewaarplicht een "omstreden" instrument wordt gerealiseerd, waarbij in aanvang onzekerheid is over de goede werking, is onafhankelijke begeleiding van de implementatie noodzakelijk.

³ zie ondermeer Staatscourant 28 november 2005, nr. 231

⁴ Conclusie rapport op pagina 37.

Bovenstaande geeft aan de onzekerheid met betrekking tot de wijzigingen in onze bedrijfsprocessen maar ook ten opzichte van de investeringsomvang en operationele kosten die deze wijzigingen met zich meebrengen.

Financiële consequenties

In de MvT wordt terecht aangegeven dat het VKA-rapport niet als uitgangspunt voor dit Wetsvoorstel kan dienen. VKA zag zich geconfronteerd met een beperkte inhoudelijke respons op haar enquête. Dit werd veroorzaakt door de complexiteit van de materie, de tijdsdruk als gevolg van de implementatietermijn en het ontbreken van heldere technische vereisten. Dat betekende voor VKA dat zij uitsluitend op basis van een reeks van aannames tot een eenduidige rapportage konden komen. VKA heeft weliswaar een aanbeveling uitgebracht, doch geeft VKA daarin zelf al aan dat op grond van het materiaal ook andere aanbevelingen kunnen worden gedaan ⁵. De Aanbieders kunnen zich, hun eigen input kennende, niet vinden in de conclusie ⁶ dat *“desalniettemin een ‘objectief en afgewogen’ beeld is ontstaan van de implementatieopties”*. Om die redenen hebben de Aanbieders zich gedistantieerd van de conclusies uit het VKA-rapport ⁷.

Als op grond hiervan het in het VKA-rapport gepresenteerde “beste” alternatief niet als uitgangspunt kan worden genomen, geldt dat eveneens voor de door VKA genoemde kostenelementen verbonden aan de onderzochte alternatieven. Het bevreemdt ons dus ten zeerste dat de financiële consequenties uit het VKA-rapport wel in de MvT als uitgangspunt zijn genomen.

Zoals hierboven aangegeven zijn de conclusies uit het VKA-rapport, en daarmee de genoemde financiële consequenties in de MvT twijfelachtig. De in het VKA-rapport genoemde lasten van 50 miljoen per jaar, waarvoor een gedegen onderbouwing ontbreekt, geeft een beeld van de orde van grootte van de maatregel.

De herhaalde keuze van de wetgever om aanbieders bij wet te verplichten deze kosten die samenhangen met het algemeen belang te dragen is al eerder principieel ter discussie gesteld. Op dit punt verwijzen wij naar de procedure “XS4ALL dagvaardt de Staat voor

⁵ VKA, op.cit., Samenvatting pag 3.

⁶ VKA, op.cit., Samenvatting pag 2.

⁷ De commentaren zijn als bijlagen bijgevoegd.

kosten aftappen"⁸. De argumenten in deze procedure zijn onverkort van toepassing op de bewaarplicht. De verplichting staat feitelijk los van de bedrijfsvoering van aanbieders en de kosten worden uitsluitend gemaakt ten behoeve van een door de wetgever bepaald belang. De minister doorbreekt hierdoor het beginsel dat iedereen gelijk is voor de publieke lasten (égalité devant les charges publiques).

De opsporing van strafbare feiten is een zaak die ook de Aanbieders ondersteunen, maar deze activiteit is natuurlijk vooral een zaak van de bevoegde instanties. Deze activiteiten en het daarvoor beschikbaar gestelde budget vallen onder de parlementaire controle. Nu een substantieel deel van de opsporingsactiviteiten bij aanbieders wordt belegd en dit ook voor hun rekening dreigt te komen, vervalt daarmee ook een substantieel deel van de huidige vorm van parlementaire controle.

Het kan niet zo zijn dat private ondernemingen zo goed als "om niet" investeringen en dagelijkse inspanningen moeten leveren die voorheen vanuit de overheid gedaan werden; dit is een belasting naast de belasting, maar dan een waarvan de hoogte niet van tevoren parlementair is vastgesteld.

Ten aanzien van de vergoedingen aan aanbieders sluit de MvT aan bij artikel 13.6 Telecommunicatiewet. Niet alleen staat hiermee de scheiding tussen investeringen en operationele kosten vast, maar eveneens de hoogte van de vergoedingen voor de verrichte diensten die voortvloeien uit de Regeling kosten aftappen en gegevensverstrekking⁹. Aanbieders beschouwen deze vergoeding geenszins als redelijk of billijk. Op dit punt verwijzen wij naar de lopende procedure (KPN B.V. c.s. / De Staat der Nederland) tegen de regeling en de uitvoering daarvan. Het door de minister leggen van de kosten bij aanbieders kan niet zonder meer worden gerechtvaardigd door te verwijzen naar artikel 13.6 Telecommunicatiewet. Dit artikel regelt nu de lastendruk voor de kosten die worden gemaakt bij het tappen en de informatieverstrekking. De bewaarplicht uit de Richtlijn is wezenlijk anders voor wat betreft hun financiële impact voor aanbieders. De minister zal dan ook opnieuw moeten onderbouwen waarom en op welke gronden de lasten voor de bewaarverplichting uit de Richtlijn bij aanbieders moeten berusten.

Het baart ons zorgen dat de investeringen en operationele kosten, waarvan de hoogte nog niet zijn vast te stellen, op basis van de huidige regeling voor het grootste gedeelte op de schouders van de sector rusten. Dit is een onevenredige last voor activiteiten die op geen

⁸ De stukken van deze zaak zijn terug te vinden op de website van XS4ALL op <http://www.xs4all.nl> (button "over XS4ALL - juridisch").

⁹ Staatscourant 31 maart 2005, nr. 62

enkele wijze gekoppeld zijn aan de eigen bedrijfsvoeringen van aanbieders. Wij doen daarom wederom een oproep aan u om snel uit deze impasse te geraken door ons uit te nodigen voor een constructieve evaluatie van de kostenregeling en vervolgens te komen tot een redelijke kostenverdeling en vergoeding voor de door ons te verrichten diensten.

De verhouding tussen de wet bewaarplicht telecommunicatiegegevens en de WBP In de MvT concludeert de minister dat aanbieders artikel 35 Wet Bescherming Persoonsgegevens niet buiten toepassing mogen laten. Een onverkorte toepassing van artikel 35 Wet Bescherming Persoonsgegevens¹⁰ en het daarmee samenhangende artikel 36 Wet Bescherming Persoonsgegevens en levert echter problemen op voor aanbieders.

Een inzage recht zou met zich mee kunnen brengen dat elke aanbieder, desgevraagd, een overzicht zou moeten verstrekken van alle vastgehouden gegevens over de 18 maanden voorafgaand aan de datum van het verzoek. Als dat overzicht gedetailleerd moet zijn dan houdt dit in dat de aanbieder feitelijk een CD-ROM aan de klant moet verstrekken met gegevens. De implicaties voor een implementatie van een dergelijke verplichting zijn groot, zowel in organisatorische als in technische zin. Het effect daarvan op de organisatie van aanbieders is disproportioneel gezien het recht van de eindgebruiker dat ermee gemoeid is. Een redelijke uitleg van artikel 35 lid 2 Wet Bescherming Persoonsgegevens zou dan ook moeten zijn dat aanbieder kan voldoen aan het inzage recht door de klant een overzicht te verstrekken van de soorten gegevens die door de aanbieder op grond van de bewaarplicht moeten worden opgeslagen, en niet een gedetailleerd overzicht hoeft te verstrekken. Dit punt moet de minister nader toelichten in de MvT.

Voor wat betreft artikel 36 WBP merken we op dat het correctie recht kan conflicteren met onze verplichtingen onder de wet bewaarplicht telecommunicatiegegevens.

Conclusie

- De feitelijke invulling van de bewaarplicht zal worden bepaald in AMvB's, waardoor de werkelijke impact op de privacy van burgers en de kosten voor Aanbieders niet onderworpen is aan parlementaire controle.
- Het wetsvoorstel legt verdergaande verplichtingen aan Aanbieders op, dan waarvoor de Richtlijn een grondslag biedt.
- Het is onzeker of de initiële wijze van opslag van de gegevens door Aanbieders niet (op korte termijn) alsnog wordt gewijzigd, waardoor Aanbieders dubbele kosten moeten maken.

¹⁰ Bladzijde 21 MvT.

- De onvoldoende beargumenteerde verplichting tot vernietigen van de gegevens aan het einde van de bewaartermijn wijkt af van de huidige systematiek en leidt tot hogere kosten voor Aanbieders.
- De bewaartermijn is door de wetgever vastgesteld, zonder dat daarvoor een afdoende motivering is gegeven.
- Ondanks het precaire onderwerp van het Wetsvoorstel is er geen overleg en escalatie-instrument voor Aanbieders opgenomen, terwijl in de Richtlijn wel een evaluatie is opgenomen.
- De kosten voor de uitvoering van de Wet bewaarplicht telecommunicatiegegevens komen ten laste van Aanbieders, maar zouden, aangezien het kosten betreft ter uitvoering van een publieke taak, gedragen moeten worden door de overheid.
- Het huidige vergoedingstelsel is nu reeds onredelijk en onbillijk en kan dus niet als uitgangspunt dienen voor de bewaarplicht.
- In het Wetsvoorstel is onvoldoende rekening gehouden met de impact van de privacy-aspecten die samenhangen met de bewaarplicht op de bedrijfsvoering van Aanbieders.

Kortom het voorliggende Wetsvoorstel sluit onvoldoende aan bij de bestaande Nederlandse wetgeving, is een onvoldoende implementatie van de Richtlijn en leidt bovendien tot grote onzekerheden en kosten voor Aanbieders.

Met de kanttekeningen van Aanbieders zal bij de beoordeling van het Wetsvoorstel rekening moeten worden gehouden. Bovenstaande zal in de herziene versie van de MvT moeten worden opgenomen. Aanbieders zouden het op prijs stellen ook geconsulteerd te worden over herziene versie van de MvT.

Aanbieders dienen in ieder geval geconsulteerd te worden bij het tot stand komen van de AmvB's, zodat op efficiënte wijze invulling gegeven kan worden aan de bewaarplicht.

Aangezien de kostenregeling onlosmakelijk aan het onderwerp bewaarplicht verbonden is, zal op de korte termijn ook overleg dienen plaats te vinden tussen de overheid en de Aanbieders om de huidige kostenregeling te evalueren.
